Дьиэ кэргэнигэ «Чэгиэн турук – кэскил төрдө» бырайыак чэрчитинэн спорт сатабылларын ингэрии

Драгунова Е.К., РФ спордун маастарыгар кандыдат,
СР спордун маастара, СР экс-рекордсмена,
Чуранчы спортивнай интернат оскуолатын
филиалын чэпчэки атлетикаҕа тренерэ.

Күлүүс тыл: эт-хааны эрчийии, дьиэ кэргэн спорда, педагогика, сүүрүү, теннис, хайыһар, сөтүө, физкультура, сатабыл.

Аннотация: Ыстатыйаҕа «Чэгиэн турук – кэскил төрдө» бырайыак чэрчитинэн дьиэ кэргэнигэ спорт сатабылын ингэрии сүрүн ньымата киирдэ.

Билиҥҥи кэмҥэ доруобуйа, бэйэ туругун көрүнүү олох ирдэбилинэн буолла.Үүнэр көлүөнэ доруобуйатын туһунан, эт-хаан өттүнэн эрчийии иннинэ кэскилбит сүрүн аҥылаата. Оҕо кыра саастыттан уһуйаантан, оскуолаттан саҕалаан чөл доруобуйалаах, чэгиэн туруктаах улаатарыгар үөрэх тэриллэрэ тиҥиктээх үлэни ыыталлар. Физическэй культуура эйгэтэ мунутуу сайдарыгар анал бырайыак сөптөөхтүк ыытыллыннаҕына үлэ көдьүүстээх буолара саарбахтаммат. Оҕону иитиигэ сүрүн миэстэни дьиэ кэргэн спортка уһуйан үөрэтэрэ улахан оруоллаах. Спорт ханнык баҕарар көрүнэ педагогика, психология, физиология наукаларын кытары ыкса ситимнээх буолан, үүнэр кэнчээри ыччаты иитиигэ төһүү күүһүнэн буолар.

Аныгы сайдыылаах олохха оҕо доруобуйатын туһунан, эт-хаан өттүнэн эрчийии уһуйаанна, оскуолаҕа суктэриллэрэ баар суол. Билиҥҥи кэмҥэ аныгы оҕо үксүгэр смартфоннаа үтүс биириэмэтин сүүйтэрэн, хамсаммат. Согласно данным Национального союза семейных ассоциаций, «несовершеннолетние дети проводят ежегодно 1400 (!) часов, контактируя создаваемыми экранными медиа, тогда как на общение с родителями уходит в среднем 154 часа. В то же время известно, что в России в среднем родители разговаривают со своими детьми всего около 30–40 минут в день» [3, с. 126]. Бу билиҥҥи туһунан, оҕо эт-хаан өттүнэн эрчиллибэккэ хаалларыгар улахан охсуулаах педагогика биир сүрүн кыһалҕатынан буолар. Улаатан эрэр оҕо этэ-хаана, быһыына сөптөөхтүк сайдыбат туһунан улахан охсууну ылара. Оҕо саастыттан көрөн сөптөөх эрчийии суоҕуттан быһыы сайдыбакка доруобуйаҕа кэккэ мэһэйдэри үөскэтэн, хаан эргиирэ быстардан, чэбдик туруту сайыннарбат.

Спортка уһуйуу оҕо барыы өттүнэн дэгиттэр сайдыылаах кэһии буола үүнэригэр улахан кыаҕы үөскэтэр. Спортивная культура личности может проявляться также в ориентации индивида на формирование и совершенствование с помощью занятий спортом тех или иных качеств и